

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 344

Rachunkowość a controlling

Redaktorzy naukowi

Edward Nowak

Maria Nieplowicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Halina K. Kocur
Łamanie: Comp-rajt
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-469-1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	11
Krzysztof Adamowicz, Piotr Szczypa: Możliwości wykorzystania rachunkowości zarządczej w Lasach Państwowych	13
Tomasz Ankiewicz, Zofia Wyszowska: Proces wdrażania systemu controllingu w przedsiębiorstwie produkcyjnym	25
Wioletta Baran: System kontroli zarządczej w podmiotach leczniczych	41
Małgorzata Białas, Anna Surowiec: Przykład wykorzystania umowy konsorcjum w celu stworzenia skutecznego mechanizmu kontroli we współpracy międzyorganizacyjnej	52
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka: Rozwiązania organizacyjne controllingu w organizacjach sieciowych	61
Adam Bujak: Charakterystyka problemów decyzyjnych dotyczących funkcjonowania systemu informacyjnego rachunkowości w przedsiębiorstwie	75
Andrzej Bytniewski: Efekty modernizacji technologicznej systemu rachunkowości	84
Joanna Dyczkowska, Tomasz Dyczkowski: Organizacja kontroli zarządczej w jednostkach sektora publicznego – wyniki badań empirycznych ...	94
Tomasz Dyczkowski, Joanna Dyczkowska: Wpływ technologii informacyjnych na funkcjonowanie systemów sprawozdawczości zarządczej w polskich przedsiębiorstwach	109
Joanna Dynowska, Zdzisław Kes: Systemy FK stosowane w biurach rachunkowych w województwie warmińsko-mazurskim – wyniki badań ankietowych	122
Krzysztof Dziadek: Specyfika, zakres i narzędzia rachunkowości zarządczej projektów dofinansowanych z Unii Europejskiej	134
Wojciech Fliegner: Metoda identyfikacji procesów ewidencji księgowej w środowisku informatycznym	144
Stanisław Gędek: Podstawy krótkookresowych decyzji produkcyjnych w przedsiębiorstwach wieloasortymentowych	160
Anna Glińska: Podejmowanie decyzji w zakresie kształtowania struktury zatrudnienia w zakładach pracy chronionej	171
Renata Gmińska: Aspekty behawioralne w rachunkowości zarządczej	185
Katarzyna Goldmann: Trendy zarządzania płynnością finansową – wyniki badań	194
Bartosz Góralski: Wartość firmy – czy istnieje wzorcowa metoda szacowania wartości godziwej?	203

Angelika Kaczmarczyk: Aktywowanie kosztów w bilansie a wiarygodność informacji sprawozdawczej	213
Marcin Klinowski: Ryzyko w analizie i ocenie projektów	221
Paul-Dieter Kluge: Statystyczne metody rankingowe i ratingowe jako instrumenty controllingu – zalety i wady	231
Konrad Kochański: Rola i miejsce budżetowania działalności marketingowej w przedsiębiorstwach handlowych sektora MSP w świetle badań empirycznych	246
Joanna Koczar: Rozwój rachunkowości zarządczej w Rosji – wybrane problemy	259
Magdalena Kowalczyk: Analiza SWOT jako instrument controllingu strategicznego gmin	267
Mieczysław Kowerski: Czy spółki giełdowe z udziałem Skarbu Państwa płacą zbyt duże dywidendy?	276
Alina Kozarkiewicz: Kontrola tworzenia i apropracji wartości w sieciach międzyorganizacyjnych	286
Wojciech Dawid Krzeszowski: Niepodzielony wynik finansowy a opodatkowanie	295
Mirosława Kwiecień: Współczesna rachunkowość a controlling	303
Tomasz Lis: Rozwój optymalizacji kosztów w procesach produkcyjnych – wybrane zagadnienia	313
Monika Łada: Ugruntowane teorie o rachunkowości zarządczej	323
Paweł Malinowski, Tomasz Ćwieliąg: Wykorzystanie benchmarkingu wraz z instrumentarium controllingu w zarządzaniu przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym	331
Elżbieta Marcinkowska, Joanna Sawicka, Anna Stroncsek: Outsourcing a system decyzyjny przedsiębiorstwa	341
Łukasz Matuszak: Dylematy implementacji Międzynarodowych Ram Zintegrowanej Sprawozdawczości	352
Bożena Nadolna: Identyfikacja zagrożeń dla walidacji badań w rachunkowości zarządczej	365
Beata Namiel: Analiza udziału gmin w podatkach dochodowych a dochody gmin za lata 2008-2012 na potrzeby controllingu wykorzystywanego w realizacji usług samorządu gminnego	378
Maria Nieplowicz: Budżet zadaniowy w miastach na prawach powiatu – wybrane zagadnienia	388
Edward Nowak: Obowiązki w zakresie sprawozdawczości a wielkość jednostki gospodarczej	396
Marta Nowak: Znaczenie wymiarów czasu w controllingu – definicje teoretyczne a psychologiczna charakterystyka controllerów	405

Katarzyna Piotrowska: Rachunek kosztów w warunkach upadłości likwidacyjnej	414
Krzysztof Prymon: Możliwość wystąpienia zjawiska kreatywnej rachunkowości w rolnictwie w świetle projektowanych zmian w opodatkowaniu gospodarstw rolnych	424
Ewa Różańska: Finansowa ocena projektów badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwie społecznie odpowiedzialnym	434
Jolanta Rubik: Nowe wyzwania dla controllingu personalnego w kontekście społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw	446
Marzena Rydzewska-Włodarczyk, Honorata Gumna: Budżetowanie kosztów w organizacjach pozarządowych na przykładzie fundacji „Ogrody Róż”	455
Beata Sadowska: Okresowa ocena pracownicza jako element controllingu zakładu budżetowego – studium przypadku	467
Irena Sobańska, Dariusz Rojek: Wpływ rachunkowości zarządczej na kulturę organizacyjną w innowacyjnym przedsiębiorstwie	476
Aleksandra Sulik-Górecka: Obszar kontroli wewnętrznej w procedurach rewizyjnych zamkniętych funduszy inwestycyjnych	489
Olga Szolno: Uwarunkowania efektywnego funkcjonowania budżetowania w jednostkach samorządu terytorialnego	500
Łukasz Szydelko: Polityka rachunkowości w przedsiębiorstwie zorientowanym procesowo – wybrane zagadnienia	511
Katarzyna Szymczyk-Madej: Budowa i funkcjonowanie systemów informatycznych rachunkowości – porównanie wyników badań z lat 2005 i 2014	520
Agnieszka Tubis: Controllingowy system informacyjny na potrzeby zarządzania ogumieniem w przedsiębiorstwie transportu drogowego	531
Adam Węgrzyn: Analiza porównawcza alternatywnych źródeł finansowania inwestycyjnego projektu infrastrukturalnego w energetyce przy wykorzystaniu funduszu typu <i>equity</i> oraz bankowego kredytu komercyjnego	540
Edward Wiszniowski: Prawne przesłanki ogłoszenia upadłości a zdolność do kontynuacji działania jednostki gospodarczej według rachunkowości	560
Tomasz Wójtowicz: Wycena rynkowa a wartość księgowa składników bilansu przedsiębiorstwa	569
Paweł Wroński: Zmiany we wdrażaniu systemów wspomaganie zarządzania przedsiębiorstwami w latach 2002-2013 – wyniki badań praktycznych	583
Grzegorz Zimon: Strategie zarządzania kapitałem obrotowym a płynność finansowa przedsiębiorstw	591

Summaries

Krzysztof Adamowicz, Piotr Szczypa: The possibilities of management accounting use in National Forests	24
Tomasz Ankiewicz, Zofia Wyszowska: The process of controlling system implementation in a production enterprise	40
Wioletta Baran: Management control system in healthcare providers	51
Małgorzata Białas, Anna Surowiec: An example of the use consortium agreement to create an effective control mechanism in interorganizational cooperation	60
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka: Organizational solutions of controlling in network organizations	74
Adam Bujak: The profile of decision problems relating to the functioning of the accounting information system in an enterprise	83
Andrzej Bytniewski: The technological modernization's effects of accounting system	93
Joanna Dyczkowska, Tomasz Dyczkowski: Organization of management control in public sector – evidence of empirical studies in Poland	108
Tomasz Dyczkowski, Joanna Dyczkowska: Impact of information technologies on management reporting systems in Polish enterprises	121
Joanna Dynowska, Zdzisław Kes: The financial accounting system programs used in accounting firms in Warmia and Mazury Voivodeship – results of questionnaire research	133
Krzysztof Dziadek: Specific nature, scope and tools of accounting management of projects co-financed from the European Union	143
Wojciech Flegner: Method of identifying accounting processes in the IT environment	159
Stanisław Gędek: The basics of short-term production decisions in mass production enterprises	170
Anna Glińska: Making decision on shaping of employment's structure in sheltered workshop	184
Renata Gmińska: Behavioral aspects in management accounting	193
Katarzyna Goldmann: Trends in liquidity management – survey results	202
Bartosz Góralski: Goodwill – is there one standard of valuation of fair value?	212
Angelika Kaczmarczyk: Activating costs in the balance sheet and reliability of the information reporting	220
Marcin Klinowski: Risk in analysis and assessment of projects	230
Paul-Dieter Kluge: Statistical ranking and rating methods as controlling instruments – advantages and disadvantages	245
Konrad Kochański: The role and place of marketing budgeting in micro, small and medium trade enterprises in the light of empirical research	258

Joanna Koczar: Development of management accounting in Russia – selected issues	266
Magdalena Kowalczyk: SWOT analysis as an instrument of strategic controlling of municipalities	275
Mieczysław Kowerski: Do state controlled public companies pay too high dividends?	285
Alina Kozarkiewicz: Control of value creation and appropriation in inter-organizational networks	294
Wojciech Dawid Krzeszowski: Retained earnings and taxation	302
Mirosława Kwiecień: Contemporary accounting vs. controlling	312
Tomasz Lis: Development of costs optimization in production processes – selected aspects	322
Monika Łada: Grounded theories about management accounting	330
Paweł Malinowski, Tomasz Ćwieląg: Utilization of benchmarking and controlling tools in the management process of municipal water and sewage company	340
Elżbieta Marcinkowska, Joanna Sawicka, Anna Stronczek: Outsourcing and company's decision-making model	351
Łukasz Matuszak: Implementation dilemmas of the international integrated reporting framework	364
Bożena Nadolna: Identification of threats to the validation in management accounting research	377
Beata Namiel: Analysis of share of communities in income taxes and income of communities in the years 2008-2012 for community controlling used in services realization of commune	387
Maria Nieplowicz: The performance-based budget cities with county rights – selected issues	395
Edward Nowak: Obligations relating to statutory financial reporting vs. company size	404
Marta Nowak: Importance of time perspectives in controlling – theoretical definitions vs. psychological characteristics of controllers	413
Katarzyna Piotrowska: Bill of costs in insolvency proceedings	423
Krzysztof Prymon: On possibility of appearance of creative accounting in agriculture in the light of proposed amendments of farms' taxation	433
Ewa Różańska: Financial assessment of research and development projects in a socially responsible company	445
Jolanta Rubik: New challenges for personal controlling in the context of Corporate Social Responsibility	454
Marzena Rydzewska-Włodarczyk, Honorata Gumna: Costs budgeting in non-profit organizations on the example of the foundation's "Ogrody Róż"	466

Beata Sadowska: Periodic assessment of employees, as part of controlling in the budgetary establishment – case study	475
Irena Sobańska, Dariusz Rojek: Impact of management accounting on organizational culture in an innovative company	487
Aleksandra Sulik-Górecka: Internal control system of close-end investment funds in the audit procedures	499
Olga Szolno: Conditioning of effective budgeting functioning in local government units	510
Łukasz Szydełko: The accounting policy in process-oriented company – chosen aspects	519
Katarzyna Szymczyk-Madej: Building and functioning of accounting information systems – a comparison research results from 2005 and 2014	530
Agnieszka Tubis: Controlling information system for the management of tires in the road transportation company	539
Adam Węgrzyn: Comparative analysis of alternative sources of infrastructure project investments funding in energy sector using equity fund type and commercial bank loan	558
Edward Wiszniowski: Legal grounds for bankruptcy vs. company's ability to stay active and afloat seen from the accounting perspective	568
Tomasz Wójtowicz: Market valuation vs. book value of balance sheet elements	582
Paweł Wroński: Changes in implementation of management support systems in enterprises in 2002-2013 – results of practical study	590
Grzegorz Zimon: Strategies of working capital management vs. financial liquidity of companies	603

Katarzyna Goldman

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

e-mail: goldmann@econ.umk.pl

TRENDY ZARZĄDZANIA PŁYNNOŚCIĄ FINANSOWĄ – WYNIKI BADAŃ

Streszczenie: W artykule zostały przedstawione wyniki badania ankietowego w zakresie zarządzania płynnością finansową przedsiębiorstw, opartego na danych sprawozdania finansowego oraz wskaźnikach i wielkościach obliczonych na jego podstawie. Charakterystyczne dla analizy płynności finansowej wskaźniki płynności, kapitał pracujący i zapotrzebowanie na kapitał pracujący cechują się niskim stopniem przydatności w zarządzaniu płynnością finansową dla badanych przedsiębiorstw. Ważniejsze dla nich są pozycje, które nie wymagają głębszych analiz, tj. środki pieniężne, zobowiązania i należności.

Słowa kluczowe: zarządzanie płynnością finansową, płynność finansowa, analiza płynności finansowej, wskaźniki płynności finansowej.

DOI: 10.15611/pn.2014.344.16

1. Wstęp

Posiadanie i utrzymanie płynności finansowej stanowi warunek konieczny utrzymania ciągłości działania i rozwoju przedsiębiorstwa. W przypadku mniejszych lub większych problemów z płynnością finansową w krótkim okresie przedsiębiorstwo może zachować zdolność do spłaty zobowiązań za pomocą zewnętrznego finansowania. W długim okresie może skutkować zachwianiem zdolności i w konsekwencji doprowadzić do niewypłacalności [Grabowska 2012, s.18]. W zarządzaniu płynnością finansową, w zależności od potrzeb, specyfiki działalności oraz możliwości, można wykorzystywać różne narzędzia i metody analityczne. Dlatego też zarządzanie płynnością finansową jest procesem podejmowania decyzji, które mają w rezultacie zapewnić jej optymalny poziom dla danego przedsiębiorstwa.

Sprawozdawczość finansowa odgrywa szczególną rolę w przedsiębiorstwie, ponieważ stanowi bogate źródło danych finansowych i jest wiarygodnym narzędziem kontrolnym. Dostarcza wielu informacji na temat:

- kształtowania majątku i źródeł jego finansowania,
- przychodów, kosztów i wyników,
- przepływów pieniężnych,

które stanowią istotny element zarządzania płynnością finansową. W związku z tym aktywne zaangażowanie sprawozdawczości finansowej jest bardzo ważne do rozwiązywania problemów decyzyjnych w zakresie płynności finansowej.

Celem artykułu jest przedstawienie wyników badania ankietowego w zakresie zarządzania płynnością finansową przedsiębiorstw, opartego na danych sprawozdania finansowego oraz wskaźnikach i wielkościach obliczonych na jego podstawie.

2. Płynność finansowa

Szczególnie istotnym elementem zarządzania przedsiębiorstwem jest płynność finansowa. Z punktu widzenia działalności przedsiębiorstwa w krótkim okresie płynność finansowa jest ważniejsza od rentowności. Jednakże o rozwoju i zdolności do przetrwania decyduje zachowanie płynności w długim okresie. Dlatego też płynność finansowa może być analizowana [Goldmann 2009, s. 241]:

- w krótkim okresie jako zdolność do przekształcania aktywów w środki pieniężne i regulowania terminowo zobowiązań bieżących, powszechnie nazywana płynnością,
- w długim okresie jako zdolność do pokrycia łącznych długów posiadany majątkiem, zwana wypłacalnością.

Płynność finansowa może występować w trzech aspektach [Kusak 2006, s. 9-10]:

- majątkowym jako zdolność aktywów do zamiany w środki pieniężne w bardzo krótkim okresie,
- majątkowo-kapitałowym jako relacja zobowiązań, które finansują majątek przedsiębiorstwa, do aktywów zapewniających terminową spłatę określonych zobowiązań, przy czym spłata tych zobowiązań może nastąpić w krótkim lub długim okresie,
- przepływów pieniężnych.

W analizie płynności finansowej możemy wyróżnić wskaźniki statyczne i wskaźniki dynamiczne. Wskaźniki statyczne bazują na danych pochodzących z bilansu i mierzą stan aktywów i zobowiązań bieżących na początek i na koniec okresu sprawozdawczego. Ich zaletą jest to, iż nie są uzależnione od wielkości przedsiębiorstwa i pozwalają na porównanie wyników. Natomiast wskaźniki dynamiczne są oparte dodatkowo na danych pochodzących z rachunku przepływów pieniężnych.

Uzupełnieniem analizy wskaźnikowej jest analiza kapitału pracującego i zapotrzebowania na ten kapitał. Głównym celem oceny kapitału obrotowego netto jest

utrzymanie optymalnej wielkości aktywów bieżących, aby z jednej strony przedsiębiorstwo miało zdolność do terminowego regulowania zobowiązań bieżących, a z drugiej możliwość inwestycji nadwyżki aktywów w celu zwiększenia rentowności [Goldmann 2013, s. 94].

Dopełnieniem oceny płynności finansowej przedsiębiorstwa na podstawie majątku i źródeł jego finansowania jest analiza rachunku przepływów pieniężnych, który odzwierciedla zdolność przedsiębiorstwa do generowania dodatnich strumieni pieniężnych. Zdolność przedsiębiorstwa do generowania gotówki jest bardzo istotnym elementem, ponieważ w krótkim okresie to nie wypracowany zysk, a właśnie ona jest najważniejsza [Goldmann, Kozak, Zawadzki 2009, s. 258].

3. Metodyka badania i charakterystyka przedsiębiorstw

Badanie zostało przeprowadzone w I kwartale 2014 roku. Kwestionariusz ankiety został wysłany mailowo do około 1000 przedsiębiorstw działających na terenie wszystkich województw, wybranych w sposób celowy. Kryterium wyboru celu stanowiło sporządzanie sprawozdania finansowego. Ogółem uzyskano odpowiedzi ze 193 przedsiębiorstw i na takiej próbie respondentów została przeprowadzona statystyka oraz opracowano wyniki.

Najważniejsze cele, jakie postawiono przed podjętym badaniem empirycznym, dotyczyły poznania:

- stopnia zarządzania płynnością finansową,
- wykorzystania sprawozdania finansowego do obliczania wskaźników i wielkości przydatnych do zarządzania płynnością finansową,
- stopnia ważności, w zakresie uwzględnienia w zarządzaniu płynnością finansową, danych ze sprawozdania finansowego oraz wskaźników i wielkości obliczonych na jego podstawie, a także częstotliwości ich kontroli.

Wśród ankietowanych przedsiębiorstw przeważały firmy usługowe (48,70%), następnie handlowe (26,94%) i produkcyjne (24,35%). Zdecydowana większość respondentów (60,62%) to przedsiębiorstwa małe, natomiast prawie połowa (47,67%) to firmy działające na rynku dłużej niż 10 lat. Problemów z płynnością finansową nie ma ponad połowa (53,89%), a wśród przedsiębiorstw mających problemy przeważają firmy charakteryzujące się sezonowymi problemami z płynnością finansową. Powyższe informacje na temat badanych przedsiębiorstw zostały przedstawione w tab. 1. Szczegółowa analiza wykazała, że nadpłynnością charakteryzowały się w szczególności przedsiębiorstwa duże i średnie o profilu produkcyjnym. Żadne firmy handlowe nie charakteryzowały się nadpłynnością, gdyż w większości wskazywały na umiarkowaną płynność finansową. Sporadyczne problemy z płynnością finansową cechowały średnie i małe przedsiębiorstwa powyżej 1 roku funkcjonowania, natomiast znaczące problemy miały małe przedsiębiorstwa do 1 roku. Sezonowe problemy z płynnością finansową dotyczyły małych przedsiębiorstw o profilu usługowym i produkcyjnym.

Tabela 1. Charakterystyka badanej próby

Wyszczególnienie		Razem	
		liczba	%
Ogółem		193	100,00
Wielkość przedsiębiorstwa	małe	117	60,62
	średnie	52	26,94
	duże	24	12,44
Rodzaj działalności*	produkcyjna	47	24,35
	handlowa	52	26,94
	usługowa	94	48,70
Czas funkcjonowania	do roku	13	6,74
	od 1 do 5 lat	52	26,94
	od 5 do 10 lat	36	18,65
	powyżej 10 lat	92	47,67
Ocena płynności finansowej przedsiębiorstwa	nadpłynność	7	3,63
	optymalna płynność	53	27,46
	umiarkowana płynność	44	22,80
	sezonowe problemy z płynnością finansową	51	26,42
	sporadyczne problemy z płynnością finansową	23	11,92
	znaczące problemy z płynnością finansową	15	7,77

* Przeważający rodzaj działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

4. Zarządzanie płynnością finansową

Przedsiębiorstwa określiły stopień zarządzania płynnością finansową. Zdecydowana większość ankietowanych kładzie na tę kwestię bardzo duży (44,56%) lub duży (30,05%) nacisk. Tylko dla nielicznych (7,77%) zarządzanie płynnością finansową jest mało znaczące.

Średnia dla wszystkich badanych 4,09 potwierdza, że dla przedsiębiorstw zarządzanie płynnością finansową jest ważne. Analizując wielkość przedsiębiorstwa, można dostrzec, że na najwyższy stopień zarządzania płynnością finansową wskazywały przedsiębiorstwa duże, następnie średnie i na końcu małe. Ze względu na długość funkcjonowania na rynku były to głównie firmy powyżej 10 lat, ale żadna do 1 roku. Biorąc pod uwagę profil działalności, zauważamy, że były to w szczególności przedsiębiorstwa produkcyjne, następnie usługowe i handlowe. Mało znaczące zarządzanie płynnością finansową okazało się dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą do 1 roku funkcjonowania. Były to firmy, które charakteryzowała optymalna płynność i nadpłynność.

Tabela 2. Stopień zarządzania płynnością finansową

Stopień zarządzania płynnością finansową*	Liczba przedsiębiorstw	%
5	86	44,56
4	58	30,05
3	34	17,62
2	10	5,18
1	5	2,59
Razem	193	100,00
Średnia = 4,09		

* 5 – najwyższy, 1 – najniższy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Kontrolują jedynie poziom środków pieniężnych. Były to w szczególności przedsiębiorstwa małe i jednostki o usługowym profilu działalności. Pozostałe przedsiębiorstwa w większości (51,45%)¹ liczą prawie wszystkie podane do wyboru pozycje, które można przedstawić w następującej kolejności: wskaźniki płynności, wskaźnik rotacji należności, wskaźnik rotacji zobowiązań, wskaźnik rotacji zapasów i kapitał pracujący. Najmniej przedsiębiorstw liczy zapotrzebowanie na kapitał pracujący. Z otrzymanych odpowiedzi można wywnioskować, że badani bardziej sprawdzają poziom kapitału pracującego, który ma za zadanie zabezpieczać płynność w przedsiębiorstwie, niż liczą zapotrzebowanie na ten kapitał².

Przedsiębiorstwa, które zaznaczyły pozycje: inne, określiły, że liczą dodatkowo wskaźniki rentowności.

Szczegółowa analiza wyników wykazała, że wskaźnik rotacji należności, wskaźnik rotacji zobowiązań, wskaźnik rotacji zapasów i kapitał pracujący liczą w szczególności przedsiębiorstwa duże, potem średnie i na końcu małe. Są to firmy głównie o profilu produkcyjnym, następnie handlowym i usługowym. Natomiast wskaźniki płynności wskazywane były przede wszystkim przez średnie przedsiębiorstwa o profilu handlowym. Ze względu na okres funkcjonowania na rynku można stwierdzić, że im starsze przedsiębiorstwo, tym więcej liczy wskaźników i wartości na potrzeby zarządzania płynnością finansową.

¹ Liczba przedsiębiorstw, które zaznaczyły pozycję: kapitał pracujący, w stosunku do liczby przedsiębiorstw, które liczą wskaźniki i wartości na podstawie sprawozdania finansowego na potrzeby zarządzania płynnością finansową.

² Zapotrzebowanie na kapitał pracujący stanowi zazwyczaj punkt odniesienia w stosunku do kapitału pracującego i ma pomóc w podejmowaniu decyzji odnośnie do dążenia przedsiębiorstwa do ich optymalnych poziomów.

Następnie badani wyrazili zdanie, czy liczą i jakie liczą wskaźniki oraz wartości na podstawie sprawozdań finansowych, które wykorzystują w zakresie zarządzania płynnością finansową. Z ogólnych informacji, które zostały przedstawione w tab. 3, wynika, że prawie połowa ankietowanych (46,63%) nie liczy żadnych wartości i wskaźników.

Tabela 3. Wskaźniki i wielkości liczone przez przedsiębiorstwa na podstawie sprawozdania finansowego na potrzeby zarządzania płynnością finansową

Pozycje	Liczba przedsiębiorstw*	%**
Wskaźniki płynności	77	21,57
Wskaźnik rotacji należności	68	19,05
Wskaźnik rotacji zobowiązań	65	18,21
Wskaźnik rotacji zapasów	56	15,69
Kapitał pracujący	53	14,85
Zapotrzebowanie na kapitał pracujący	29	8,12
Inne	9	2,52
Nie liczymy żadnych wartości ani wskaźników, kontrolujemy jedynie poziom środków pieniężnych	90	46,63***

* Liczba przedsiębiorstw, które liczą daną wartość lub wskaźnik.

** Liczba odpowiedzi w stosunku do wszystkich odpowiedzi.

*** Liczba przedsiębiorstw, które zaznaczyły, że nie liczą żadnych wartości ani wskaźników w stosunku do wszystkich przedsiębiorstw biorących udział w badaniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Tabela 4. Stopień ważności danych ze sprawozdania finansowego oraz wskaźników i wielkości obliczonych na jego podstawie w zarządzaniu płynnością finansową

Pozycje	Średnia*	Nie bierzemy pod uwagę**	%***
Środki pieniężne	4,07	10	5,18
Zobowiązania	4,05	8	4,15
– w szczególności zobowiązania z tytułu dostaw i usług	3,81	12	6,22
Należności	3,99	9	4,66
– w szczególności należności z tytułu dostaw i usług	3,84	15	7,77
Wynik finansowy	3,82	17	8,81
Przeplwy pieniężne	3,78	17	8,81
– w szczególności przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	3,23	35	18,13
Zapasy	3,17	34	17,62
Suma bilansowa	2,78	41	21,24
Wskaźniki rentowności	2,44	58	30,05
– w szczególności wskaźniki rentowności sprzedaży	2,43	60	31,09
Wskaźniki płynności	2,34	66	34,20
– w szczególności wskaźnik płynności natychmiastowej	1,78	82	42,49
– w szczególności wskaźnik płynności szybkiej	1,72	84	43,52
– w szczególności wskaźnik płynności bieżącej	2,03	73	37,82
– w szczególności wskaźnik płynności dynamicznej	1,48	93	48,19
Kapitał pracujący	1,91	67	34,72
Zapotrzebowanie na kapitał pracujący	1,65	74	38,34

* Średnia wszystkich wyników dla danej pozycji; stopień ważności: 5 – najwyższy, 1 – najniższy.

** Liczba przedsiębiorstw.

*** Liczba przedsiębiorstw niebiorących danej pozycji pod uwagę w zarządzaniu płynnością finansową w stosunku do wszystkich ankietowanych przedsiębiorstw.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Przedsiębiorstwa określiły stopień ważności w zakresie uwzględnienia w zarządzaniu płynnością finansową danych ze sprawozdania finansowego oraz wskaźników i wielkości obliczonych na jego podstawie. Z tab. 4 wynika, że pierwsze trzy miejsca w kolejności zajmują: środki pieniężne, zobowiązania i należności. Następnie przez przedsiębiorstwa brane są pod uwagę wynik finansowy, przepływy pieniężne, zapasy, suma bilansowa i wskaźniki rentowności. Natomiast pozycje, które są przypisane w literaturze przedmiotu do analizy płynności finansowej, zajęły ostatnie miejsca; są to wskaźniki płynności, kapitał pracujący i zapotrzebowanie na kapitał pracujący. We wskaźnikach płynności ważniejsze według ankietowanych są wskaźniki płynności statyczne niż wskaźniki płynności dynamiczne. Przedsiębiorstwa, które określiły, że danych pozycji nie biorą pod uwagę w zarządzaniu płynnością finansową, praktycznie tak samo ustaliły hierarchię ważności poszczególnych pozycji. Szczegółowa analiza wykazała, że środki pieniężne mają największe znaczenie w zarządzaniu płynnością dla przedsiębiorstw najdłużej funkcjonujących na rynku. Podobnie jest ze zobowiązaniami i należnościami. Tutaj zdecydowanie firmy działające powyżej 10 lat nadały tym pozycjom najwyższy stopień ważności. Były to głównie przedsiębiorstwa duże i średnie.

Analizując pozostałe wielkości, można wyciągnąć podobne wnioski: są one ważne dla dużych przedsiębiorstw, o okresie funkcjonowania powyżej 10 lat i produkcyjnym profilu działalności. Nie biorą tych pozycji pod uwagę w zarządzaniu płynnością finansową firmy małe, usługowe, które niedawno rozpoczęły swoją działalność.

Przedsiębiorstwa określiły, w jakich okresach aktywnie wykorzystują dane ze sprawozdania finansowego i ksiąg rachunkowych oraz wskaźniki i wielkości obliczone na ich podstawie do zarządzania płynnością finansową. Z tab. 5 wynika, że okresy tygodniowe i częstsze dotyczą 44,56% ankietowanych przedsiębiorstw, a miesięczne – 38,34%. Na podstawie szczegółowej analizy okresy te wskazywały w 100% przedsiębiorstwa duże, następnie średnie i małe. Były to głównie firmy funkcjonujące na rynku powyżej 10 lat. Roczne okresy cechowały przedsiębiorstwa handlowe i jednostki funkcjonujące na rynku od 5 do 10 lat.

Tabela 5. Okresy aktywnego wykorzystania danych ze sprawozdania finansowego i ksiąg rachunkowych oraz wskaźników i wartości obliczonych na ich podstawie w zakresie zarządzania płynnością finansową

Okres	Liczba przedsiębiorstw	%
Tygodniowo i częściej	86	44,56
Miesięcznie	74	38,34
Kwartalnie	16	8,29
Półrocznie	4	2,07
Rocznie i rzadziej	13	6,74
Razem	193	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

5. Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego można sformułować następujące wnioski w zakresie zarządzania płynnością finansową przedsiębiorstw, opartego na danych sprawozdania finansowego oraz wskaźnikach i wielkościach obliczonych na jego podstawie:

- zarządzanie płynnością finansową dla zdecydowanej większości badanych przedsiębiorstw jest znaczące i odbywa się głównie w okresach tygodniowych i miesięcznych;
- dla 95% wszystkich firm biorących udział w badaniu środki pieniężne są najważniejszą pozycją w zarządzaniu płynnością finansową;
- najwięcej przedsiębiorstw liczy wskaźniki płynności, jednakże stopień ich przydatności w zakresie zarządzania płynnością finansową jest niski;
- dla większości ankietowanych firm zobowiązania i należności stanowią bardzo ważne pozycje, na podstawie których liczone są wskaźniki rotacji;
- najmniej przedsiębiorstw liczy kapitał pracujący i zapotrzebowanie na ten kapitał, a stopień ważności tych pozycji dla wszystkich badanych firm w zarządzaniu płynnością finansową jest najniższy. Wielkości te są znaczące głównie dla dużych przedsiębiorstw, o okresie funkcjonowania powyżej 10 lat i produkcyjnym profilu działalności;
- prawie połowa ankietowanych nie liczy żadnych wartości i wskaźników, jedynie kontroluje poziom środków pieniężnych. Są to w szczególności przedsiębiorstwa małe i jednostki o usługowym profilu działalności.

Najbardziej świadome znaczenia zarządzania płynnością finansową opartego na danych sprawozdania finansowego oraz wskaźnikach i wielkościach obliczonych na jego podstawie są przedsiębiorstwa: duże³, o okresie funkcjonowania powyżej 10 lat⁴ i produkcyjnym profilu działalności⁵.

Podsumowując, pozycje, które są przypisane w literaturze przedmiotu do analizy płynności finansowej: wskaźniki płynności, kapitał pracujący i zapotrzebowanie na kapitał pracujący, cechują się niskim stopniem przydatności w zarządzaniu płynnością finansową. Przedsiębiorstwa najbardziej cenią sobie: środki pieniężne,

³ Na podstawie wszystkich zebranych wyników badania ankietowego można wyciągnąć ogólny wniosek: im większe jest przedsiębiorstwo, tym większa jest świadomość zarządzania płynnością finansową opartego na danych sprawozdania finansowego oraz wskaźnikach i wielkościach opartych na jego podstawie.

⁴ Na podstawie wszystkich zebranych wyników badania ankietowego można wyciągnąć ogólny wniosek: im dłużej przedsiębiorstwo funkcjonuje na rynku, tym większa jest świadomość zarządzania płynnością finansową opartego o dane sprawozdania finansowego oraz wskaźniki i wielkości oparte na jego podstawie.

⁵ Na podstawie wszystkich zebranych wyników badania ankietowego można wyciągnąć ogólny wniosek: analizując profil działalności, można zauważyć, że świadomość zarządzania płynnością finansową opartego na danych sprawozdania finansowego oraz wskaźnikach i wielkościach opartych na jego podstawie jest większa w przedsiębiorstwach produkcyjnych, następnie handlowych i na końcu w usługowych.

zobowiązania i należności. Wynika z tego, że firmy, podejmując decyzje w zakresie zarządzania płynnością finansową, opierają się w szczególności na pozycjach prostych i przejrzystych, ponieważ wskaźniki i wielkości obliczone na podstawie danych ze sprawozdania finansowego często są niejednoznaczne i wymagają głębszych analiz.

Literatura

- Goldmann K., 2013, *Analiza płynności finansowej z uwzględnieniem strategii dochód–ryzyko*, [w:] J. Adamek, T. Orzeszko, *Rola podmiotów sektora publicznego gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w kreowaniu i wspieraniu zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
- Goldmann K., 2009, *Analiza sytuacji finansowej*, [w:] S. Sojak (red.), *Założyć firmę i nie zbankrutować – aspekty zarządcze*, Difin, Warszawa.
- Goldmann K., Kozak P., Zawadzki A., 2009, *Obowiązki ewidencyjne i sprawozdawcze małej firmy*, [w:] S. Sojak (red.), *Założyć firmę i nie zbankrutować – aspekty prawne*, Difin, Warszawa.
- Grabowska M., 2012, *Zarządzanie płynnością finansową przedsiębiorstw*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa.
- Kusak A., 2006, *Płynność finansowa. Analiza i sterowanie*, Elipsa, Warszawa.

TRENDS IN LIQUIDITY MANAGEMENT – SURVEY RESULTS

Summary: The article presents the results of survey in terms of liquidity management of companies which is based on the data of financial statements, ratios and volumes calculated on its base. The liquidity ratios, working capital and working capital needs which are characteristic of financial liquidity analysis are characterized by a low degree of usefulness in the management of financial liquidity for the companies investigated. The items that do not require a deeper analysis, ie: cash, liabilities and receivables, are more important for them.

Keywords: financial liquidity management, financial liquidity, financial liquidity analysis, financial liquidity ratios.